

NUO IDĖJŲ PRIE VEIKSMŲ: KAIP VILNIAUS BENDRUOMENĖS KURIA KLIMATUI NEUTRALŲ MIESTĄ

Integruotas Veiksmų Planas 2025

URBACT

Co-funded by
the European Union
Interreg

VILNIUS

Nuo idėjų prie veiksmų: Kaip Vilniaus bendruomenės kuria klimatui neutralų miestą
Vilniaus miesto integruotas veiksmų planas

Parengta pagal URBACT programą „COPE – Coherent Place-based Climate Action“
(2023–2025)

Autoriai:

Laura Petruškė, *ULG koordinatorė*
Aušra Sičūnienė, *Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Miesto aplinkos skyriaus*
Kraštovaizdžio architektūros poskyrio vyriausioji specialistė

Eglė Vankevičė, *Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Aplinkos apsaugos programų*
ir želdinių tvarkymo poskyrio vyresnioji specialistė

Olga Stravinksienė, *Miesto aplinkos skyriaus vyriausioji specialistė*

Projekto dalyviai:

Vilniaus Urban Local Group (ULG) nariai, atstovaujantys bendruomenines iniciatyvas,
savivaldybės padalinius ir partnerių organizacijas, įskaitant:
– Asociacija „Idėjų Lysvė“ (bendruomeninių daržų tinklas)
– „Neutralus klimatui Vilnius“
– „Miesto laboratoriją“ (Aplinkai draugiškas edukacinis bendruomenės centras)
– Vilniaus Miglos gatvės gyventojų asociacija
– NVO partneriai ir vietos savanoriai

Redagavimas ir maketavimas:

Parengė Vilniaus COPE koordinavimo komanda, 2025
Grafinis dizainas ir maketas – Laura Petruškė

Finansavimas ir institucinis palaikymas:

URBACT IV programa, Europos Sąjunga
Vilniaus miesto savivaldybė
COPE partnerių miestai: Kopenhaga, Danija (pagrindinis partneris); Pombalis, Portugalija;
Sen Kventinas, Prancūzija; Kavala, Graikija; A Korunja, Ispanija; Koridalas, Graikija; Bistrica,
Rumunija

Leidinio data: 2025 m. lapkritis

© Vilniaus miesto savivaldybė, 2025

TURINYS

IAP 1 skyrius: Kontekstas, poreikiai ir vizija.....4-12

I. Pagrindinė tema.....	4
II. Urbanistinis kontekstas ir savivaldos valdymas.....	5
III. Socialiniai iššūkiai ir nelygybė, paslaugų prieinamumas.....	5
IV. Susijusios esamos strategijos ir politika.....	6
V. Piliečių įsitraukimas ir vietos lygmeniu vykdomi veiksmai.....	6-7
VI Bendruomenės įžvalgos ir apklausos rezultatai.....	9
VII Savivaldybės rėmimo priemonė vietos klimato veiksams.....	9
VIII. Vizija.....	10
IX. Pagrindiniai integravimo iššūkiai.....	10
X. Dabartinis požiūris į pagrindines URBACT tarpdisciplinines temas.....	10
XI. Vilniui suteikta URBACT Gerosios Praktikos ženklas.....	11
XII. COPE ir Vilnius – Žalioji sostinė: kartu kuriame žalesnį miestą.....	11
XIII. Pirmosios idėjos veikloms išbandyti vietos lygmeniu.....	12

IAP 2 skyrius: Strateginių tikslų apžvalga.....13-15

Strateginis tikslas 1: Bendruomeniniai daržai.....	13
Strateginis tikslas 2: Išteklių dalijimasis.....	14

Strateginis tikslas 3: Maisto dalijimasis.....	15
--	----

IAP 3 skyrius: Strateginių tikslų planavimo detalės.....16-29

Strateginis tikslas 1: Bendruomeniniai daržai.....	16-17
Strateginis tikslas 1: veiklų įgyvendinimo grafikas.....	18
Pilotinės veiklos ir atvejų pavyzdžiai.....	19-21

Strateginis tikslas 2: Išteklių dalijimasis.....	22-23
Strateginis tikslas 2: veiklų įgyvendinimo grafikas	24
Pilotinės veiklos ir atvejų pavyzdžiai.....	25

Strateginis tikslas 3 – Maisto dalijimasis.....	26-27
Strateginis tikslas 3 veiklų įgyvendinimo grafikas.....	28
Pilotinės veiklos ir atvejų pavyzdžiai.....	29

IAP 4 Skyrius: Įgyvendinimo sistema.....30-33

XIV. IAP Koordinavimas ir valdymas.....	30
XV. Nuolatinis suinteresuotų šalių įtraukimas.....	30
XVI. Finansavimo strategija.....	30
XVII. Bendras veiklų įgyvendinimo grafikas.....	30
XVIII. Pagrindinės rizikos.....	31
XIX. Stebėsena ir atasakaitos.....	31
Bendra veiklų įgyvendinimo grafiko diagrama.....	32-33

IAP 1 skyrius: Kontekstas, poreikiai ir vizija

I. Pagrindinė tema

COPE tinklas, veikiantis URBACT veiksmų planavimo tinklo rėmuose, skatina žaliąją miestų transformaciją per mąstysenos pokyčius ir mažo mastelio, gyventojų inicijuotas iniciatyvas. Jis apima tiek institucines reformas kryptis, tiek bendruomeninio lygmens pokyčius, išbandant naujus valdymo modelius, kurie užtikrina lygybę ir socialinį teisingumą. Taikydamas „Cope Scope“ metodą – vietos kontekstu grįstą valdymą, bendruomenės turto (Asset-Based Community Development) stiprinimą ir adaptyvią lyderystę – COPE įgalina vietos bendruomenes dalyvauti sprendimų priėmimo, stiprinti savo esamus resursus ir kurti įtraukią miesto raidą. Suderintas su Europos žaliuoju kursu ir tarptautiniais tikslais, COPE skatina tvarią, skaitmeninę ir dalyvaujamąją praktiką, padedančią miestams tapti pavyzdiniais siekiant klimato neutralumo.

Vilnius – vienas iš aštuonių Europos miestų, dalyvaujančių URBACT COPE (Coherent Place-based Climate Action) tinkle, kartu su Kopenhaga, Pombaliu, Sen Kantenu, Kavala, La Korunja, Koridalu ir Bistrica. Visos programos metu vyko tarptautinis bendradarbiavimas ir patirties dalijimasis. Savivaldybės atstovai ir vietos suinteresuotieji asmenys (ULG nariai) dalyvavo tarptautiniuose susitikimuose, dalijosi įžvalgomis, vietos patirtimi ir iššūkiais. Šis bendradarbiavimo procesas turėjo esminę reikšmę formuojant mūsų lokalius strateginius tikslus – jis suteikė vertingo įkvėpimo ir praktinių idėjų, paremtų realiais Europos miestų pavyzdžiais.

6-asis pagrindinio tinklo susitikimas Vilniuje – Miglos gatvės bendruomenės iniciatyvų lankymas

II. Urbanistinis kontekstas ir savivaldos valdymas

Vilnius, turintis 610 699¹ gyventojų, yra Lietuvos sostinė ir didžiausias šalies miestas. Miestas siekia tapti klimatui neutraliu iki 2030², tai glaudžiai siejasi su COPE vizija dėl bendruomenių įtraukimo siekiant klimato neutralumo. Miestas suskirstytas į 21 administracinį vienetą – seniūnijas, kurios asakingos už kasdienius gyventojų reikalus ir ryšį tarp savivaldybės bei vietos bendruomenių. Stiprinant bendradarbiavimą su seniūnijomis, galima reikšmingai sustiprinti vietos kontekstu grįstą (place-based) tvarumo iniciatyvų įgyvendinimą.

III. Socialiniai iššūkiai ir nelygybė, paslaugų prieinamumas

Vilnius yra Lietuvos ekonominis centras, sukuriantis daugiau nei 42%³ šalies BVP. Tačiau miestas susiduria ir su reikšmingais socialiniais iššūkiais – ypač nelygybe ir ribotu paslaugų prieinamumu. 2023⁴ m. duomenimis, 13,1% vilniečių gyveno žemiau skurdo rizikos ribos. Šioms problemoms spręsti vystomos vietos iniciatyvos – bendruomeniniai daržai, daiktų bibliotekos, bendruomenės šaldytuvai. Jos skatina prieinamą ir sveikesnį gyvenimo būdą, mažina ekonominę nelygybę ir stiprina socialinę gerovę, suteikdamos gyventojams daugiau galimybių naudotis būtiniausiais ištekliais.

1 „Rodiklių duomenų bazė – Oficialiosios statistikos portalas“, accessed November 18, 2025, <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=4afc61cc-bdb7-435f-9041-f8ba09de5b24#/>

2 European Commission, “Press Corner – IP/22/2591,” accessed November 18, 2025, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_2591

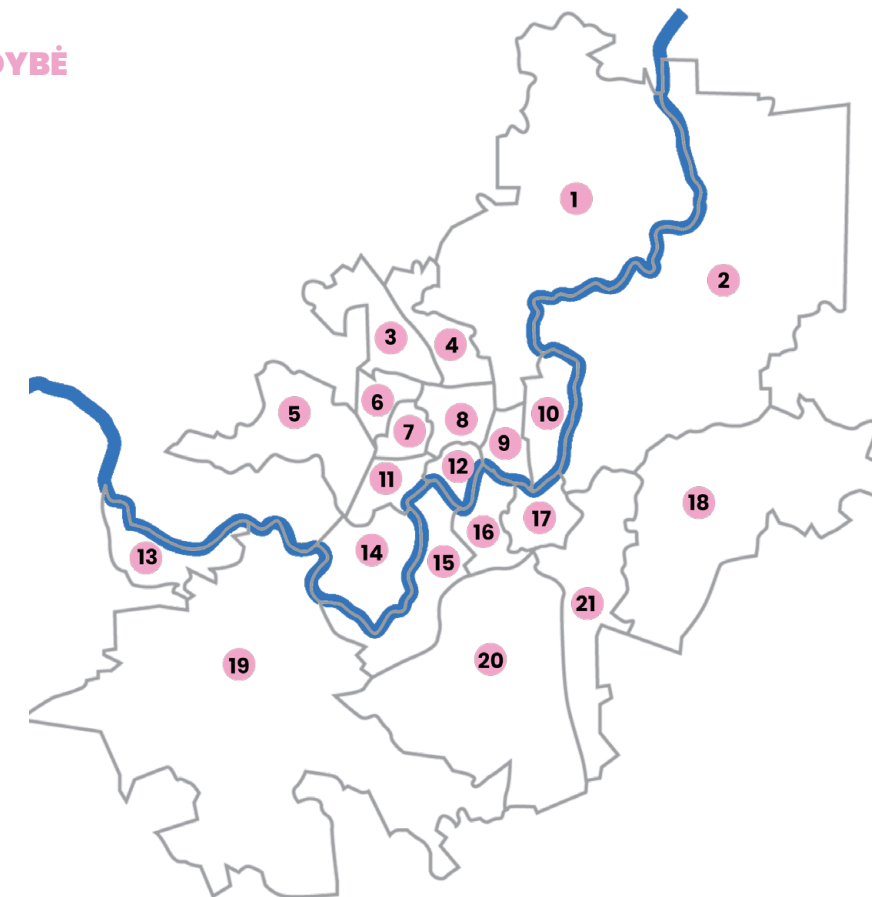
3 Go Vilnius, “Economic Overview,” accessed November 18, 2025, <https://www.govilnius.lt/do-business-and-invest/economic-overview>

4 “Vilniaus miesto tikslinės teritorijos 2023–2027 m. vietos plėtros strategija,” Vilniaus miesto tikslinės teritorijos vietos veiklos grupė, accessed November 18 2025, page 22, https://miestobendruomene.lt/wp-content/uploads/2024/05/Vilniaus-m-tikslines-teritorijos-2023_2027-m-vietos-pletros-strategija-tikslinta-20240527.pdf

VILNIAUS SAVIVALDYBĖ

Vilniaus seniūnijos:

1. Verkiai
2. Antakalnis
3. Pašilaičiai
4. Fabijoniškės
5. Pilaitė
6. Justiniškės
7. Viršuliškės
8. Šeškinė
9. Šnipiškės
10. Žirmūnai
11. Karoliniškės
12. Žvėrynas
13. Grigiškės
14. Lazdynai
15. Vilkipėdė
16. Naujamiestis
17. Senamiestis
18. Naujoji Vilnia
19. Paneriai
20. Naujininkai
21. Rasos.

IV. Susijusios esamos strategijos ir politika

Vilnius aktyviai įgyvendina į tvarumą orientuotas strategijas, suderintas su ES ir pasaulinėmis sistemomis, įskaitant darnaus vystymosi tikslus (DVT 15 – Gyvybė sausumoje), ES Žaliojo miesto susitarimą ir Merų paktą dėl klimato ir energetikos 2030. Ši politika remia biologinę įvairovę, klimato neutralumą ir piliečių inicijuojamas miestų iniciatyvas.

Pagrindinės strategijos ir politika:

Vilniaus miesto darnaus judumo planas (SUMP)⁵
Plečia viešąjį transportą, dviračių infrastruktūrą ir mažina priklausomybę nuo automobilių.

Vilniaus Žaliojo miesto veiksmų planas⁶
Skatina miestų žalinimą, biologinės įvairovės išsaugojimą ir bendruomenės inicijuojamas žaliąsias iniciatyvas.

Bendruomenės stiprinančios priemonės⁷
Remia miesto daržininkystę, atliekų mažinimo ir žiedinės ekonomikos iniciatyvas. (Programa adaptuota COPE taikymo sričiai paremti.)

Vilniaus miesto klimato neutralumo veiksmų planas (2030)⁸
Siekia klimato neutralumo didinant energijos vartojimo efektyvumą, atsinaujinančiąją energiją ir mažinant išmetamųjų teršalų kiekį.

Išmaniojo miesto ir skaitmeninio valdymo iniciatyvos⁹
Naudoja skaitmeninius įrankius skaidrumui, piliečių dalyvavimui ir tvarumui didinti.

Piliečių įtraukimo platformos
Užtikrina ankstyvą bendruomenės įtraukimą į gyvenamųjų vietų planavimą per "Kaimynijų programą"¹⁰

Be šių strategijų, miestas turi ir tokius bendruosius planus kaip Vilniaus miesto bendrasis planas (2021–2030), Oro kokybės valdymo programa ir veiksmų planas (2020–2050), bei tokius projektus kaip „Žaliosios bangos“ iniciatyva (nuo 2021), „Europos žalioji sostinė 2025“, „Life“ projektas „GreenMe5“¹¹ ir „Just Streets“¹². Šių iniciatyvų tikslas – stiprinti aplinkos stebėseną, skatinti žaliųjų erdvių plėtrą ir aktyvinti gyventojų įsitraukimą į tvarumo iniciatyvas.

V. Piliečių įsitraukimas ir vietos lygmeniu vykdomi veiksmai

Vilnius skiria didelį dėmesį piliečių įsitraukimui į miesto plėtrą, ypač formuojant žaliąsias viešąsias erdves. Nuo pat ankstyviausių planavimo etapų gyventojai turi galimybę dalyvauti konsultacijose ir projektų viešiniuose. Naujausia iniciatyva, tokia kaip pirmoji piliečių asamblėja¹³ dėl tvaraus judumo, sustiprina šį požiūrį, suteikdama bendruomenėms struktūrizuotą būdą siūlyti idėjas, kartu spręsti dėl prioritetų ir tiesiogiai dalyvauti priimant savivaldybės sprendimus. Besiruošiant COPE projektui, savivaldybė paskelbė apklausą

5 Innovations in Sustainable Urban Mobility Plans (InnovaSUMP), Action Plan, Jūdu, June 2021, accessed November 18, 2025, https://judu.lt/wp-content/uploads/2021/06/Action_plan_InnovaSUMP_final.pdf

6 European Bank for Reconstruction and Development (EBRD), Vilnius Green City Action Plan, English Version 1.0, accessed November 18, 2025, https://www.ebrdgreencities.com/assets/downloads/Vilnius_GCAP_English_1.0.pdf

7 "Kvietimas dalyvauti 2025 m. Vilniaus miesto savivaldybės nevyriausybinų organizacijų bendruomeninių veiklų rėmimo projektų atrankos konkurse." Vilniaus miesto savivaldybė – Naujienos, accessed November 18, 2025. <https://vilnius.lt/naujienos/kvietimas-dalyvauti-2025-m-vilniaus-miesto-savivaldybes-nevyriausybinu-organizaciju-bendruomeniniu-veiklu-remimo-projektu-atrankos-konkurse>

8 Vilnius City Municipality, Vilnius City Climate Neutrality Action Plan by 2030, accessed November 18 2025, https://netzerocities.app/_content/files/knowledge/4680/ccc_vilnius.pdf

9 "Interactive Vilnius City Maps," accessed November 18, 2025, <https://maps.vilnius.lt/en>

10 "Kaimynijų programa – Apie programą," Amiestas.lt – Kiemų atnaujinimas, accessed November 18, 2025, <https://amiestas.lt/kiemu-atnaujinimas/kaimyniju-programa/apie-programa/95>

11 "LIFE GreenMe5 – Cooperative Project," accessed November 18, 2025, <https://greenme5.frm.es/en/>

12 "City Transformations – JUST STREETS," JUST STREETS Project, accessed November 18, 2025, <https://www.just-streets.eu/transformations>

13 "Pirmoji Vilniaus piliečių asamblėja spres, kaip judėsime mieste." Vilniaus miesto savivaldybė – Naujienos. Accessed November 18, 2025. <https://vilnius.lt/naujienos/pirmoji-vilniaus-pilieciu-asambleja-spres-kaip-judesime-mieste>

išsiaiškinti aktyvius bendruomenes narius, kurie jau vykdo ar būtų suinteresuoti vykdyti klimatui neutralias veiklas savo bendruomenėse. Tikslas buvo ne tik sužadinti visuomenės susidomėjimą, bet ir padėti apibrėžti teminę miesto COPE veiklos kryptį, remiantis realiais bendruomenės poreikiais ir ambicijomis. Iš viso atsiliepė 21 bendruomenė visame Vilniuje. Atstovai buvo pakviesti į bendrą sesiją Klimato savaitės metu, kurią organizavo „Neutralus klimatui Vilnius“.

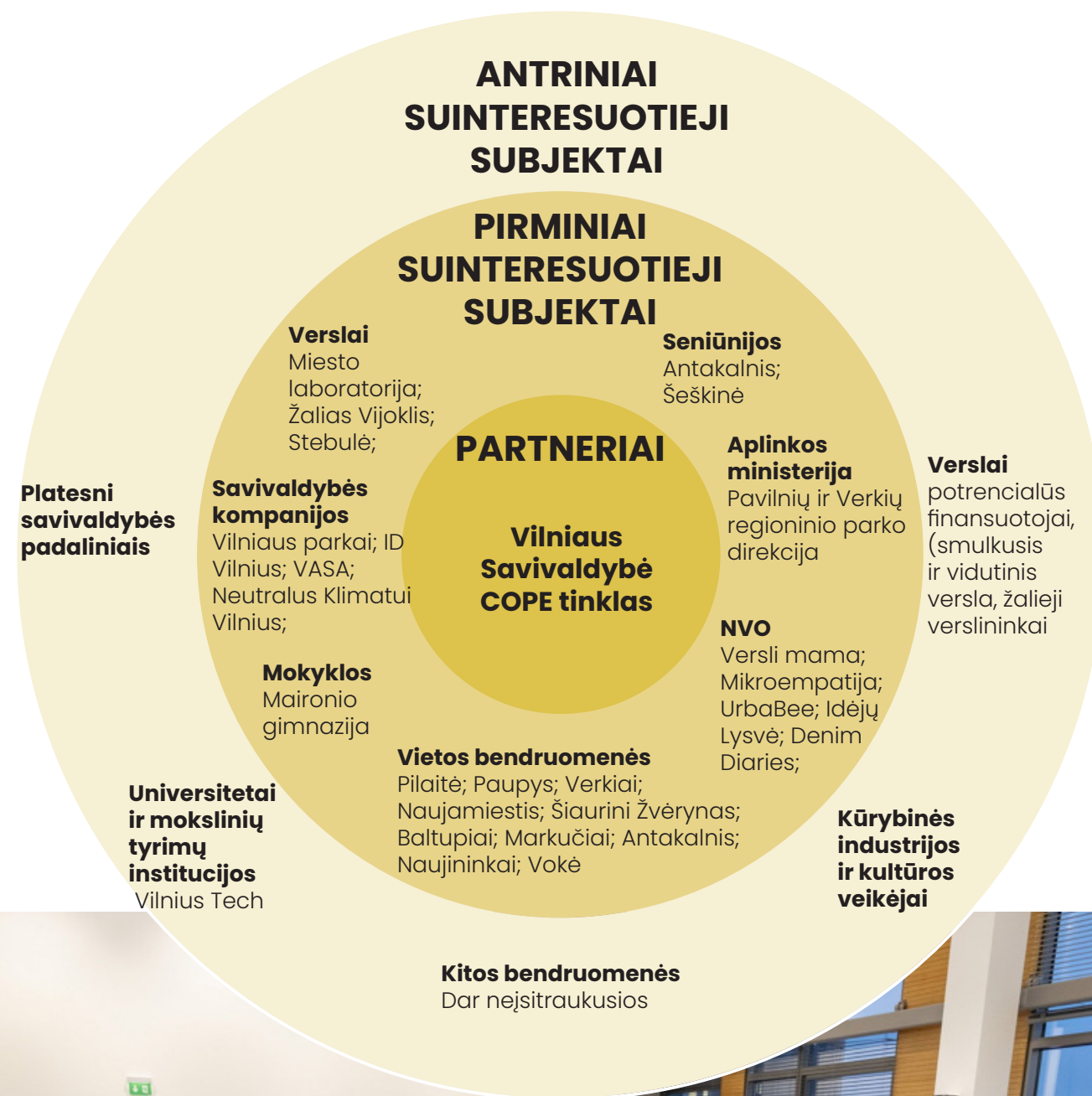
Atsiliepusios bendruomenės atstovauja įvairioms aktyvioms grupėms, jau dalyvaujančioms miesto sodininkystės, maisto dalijimosi ar energijos taupymo projektuose, ir kitoms, kurios domisi naujų iniciatyvų pradžia. Šis procesas pabrėžė tiek pasirengimą, tiek potencialą sukurti besimokančių kaimynysčių tinklą, kuris leistų išbandyti ir palaipsniui plėsti nedidelio mastelio, vietos lygmeniu įgyvendinamus klimato veiksmus visame mieste.

Integruotas veiksmų planas (IVP) siekia:

- » Stiprinti miesto ir aktyvių bendruomenių bendradarbiavimą;
- » Išbandyti mažas bendruomenines iniciatyvas, kurias vėliau būtų galima išplėsti;
- » Užtikrinti, kad gyventojų balsas būtų girdimas planuojant miesto pokyčius;

Gyventojų ir partnerių grįžtamasis ryšys padėjo suprasti dabartines problemas ir pamatyti galimybes ateičiai.

Galimybės (Stiprybės)	Iššūkiai (Silpnybės)	Vietos prioritetai
Aktyvios bendruomenės: stiprios vietos grupės, kurios įgyvendina tvarumo projektus.	Infrastruktūros trūkumai: trūksta vandens prieigos ir saugojimo sprendimų miesto daržininkystei.	Biologinė įvairovė ir žaliosios erdvės: lėsti bendruomeninius daržus, bičių buveines, pievų želdinius ir žaliuosius stogus.
Miesto žalinimas: didelis susidomėjimas bitininkyste, sodais ir žaliosiomis erdvėmis.	Teisiniai klausimai: žemės nuosavybės klasuimas stabdo žaliųjų erdvių projektus.	Atliekų mažinimas ir žiedinė ekonomika: kompostavimas, taisymo dirbtuvės („Repair Café“), dalijimosi erdvės.
Klimato neutralumo vizija: 2025 m. Europos žaliųjų sostinių statusas skatina sparčius pokyčius.	Vandalizmas ir saugumas: šios rizikos mažina naujų bendruomeninių iniciatyvų motyvaciją.	Bendruomeniniai daržai ir maisto gamyba: lokalus maisto auginimas bendruomeniškumui stiprinti.
Palankus finansavimas: bendruomeniniai fondai teikia prioritetą klimato projektams.	Ribotas aplinkosauginis švietimas: reikia platesnio tvarumo suvokimo ir edukacijos.	Tvarus mobilumas: geresnis viešasis transportas, dviračių takai, pėsčiųjų infrastruktūra (SUMP).
	Bendruomenės atsparumas: pernelyg didelė kelių asmenų apkrova kelia perdegimo riziką; būtina dalintis lyderyste..	Klimato kaitos sąmoningumas ir edukacija: dirbtuvės, mokyklų programos, viešosios kampanijos.

Pirmasis bendruomenių (ULG) susitikimas savivaldybėje 2023 m. spalio 26d.

VI Bendruomenės įžvalgos ir apklausos rezultatai

Siekiant nustatyti Vilniaus COPE iniciatyvų kryptį, 2024 m. sausio–vasario mėn. buvo atlikta apklausa. Respondentų buvo prašoma nurodyti, į kokias temas orientuojasi jų vykdomos ar planuojamos veiklos. Išryškėjo trys pagrindinės temos.

Be šių temų, apklausos dalyviai pasidalijo ir savo gebėjimais, įkvėpimo šaltiniais bei siekiais – nuo laukinių augalų atpažinimo iki bendruomenių telkimo ir architektūrinio projektavimo. Tai suteikė vertingų įžvalgų apie vietos potencialą ir interesus, padėjusius formuoti tarptinklinį bendradarbiavimą ir įkvėpusių kelias šiandien jau realiai bandomas iniciatyvas – kaip aprašyta tolesniuose skyriuose

VII Savivaldybės rėmimo priemonė vietos klimato veiksams

Po pirmojo COPE Vietos miesto grupės (ULG) susitikimo, 2024 m. vasarį Vilniaus miesto savivaldybė paskelbė kvietimą bendruomenėms, siūlydama iki 5 000 € paramą mažo mastelio klimato iniciatyvoms. Ši priemonė padėjo suderinti vietos poreikius su COPE prioritetais ir pasiteisino kaip veiksmingas būdas aktyvinti gyventojų inicijuotas, vietos kontekstu grįstas veiklas visame Vilniuje.

Domina

– Žydinčios pievos: būtų naudinga gauti botaniko konsultaciją (augalų įvairovė, rūšių atpažinimas, pagalba rengiant profesionalius informacinius standus). Gali reikėti finansavimo informacinių standų parengimui ir gamybai.
– Žalieji stogai: reikalingas įvertinimas ir projektas, taip pat įgudę pagalbininkai konstrukcijai; finansavimas medžiagoms.

Patirtis / Įkvėpimas

Bendruomenės sodas ir pirtis ant geležinkelio bėgių Naujosios Vilnios Dūmų gatvės rajone buvo įkvėpti tarptautinio GLOBUS projekto „Nordplus Adult“, kuriame buvo dalijamasi gerosiomis praktikomis iš Danijos, Estijos ir Islandijos.

“Vietinė patirtis ir siekiai”

Domina

Galimybės įsigyti arba išsinuomoti patalpas Markučių–Paupio teritorijoje; reikalinga informacija apie nuomą lengvatinėmis sąlygomis. Kartais galėtų būti svarstomas ir valstybės valdomų pastatų panaudojimas ir pan.

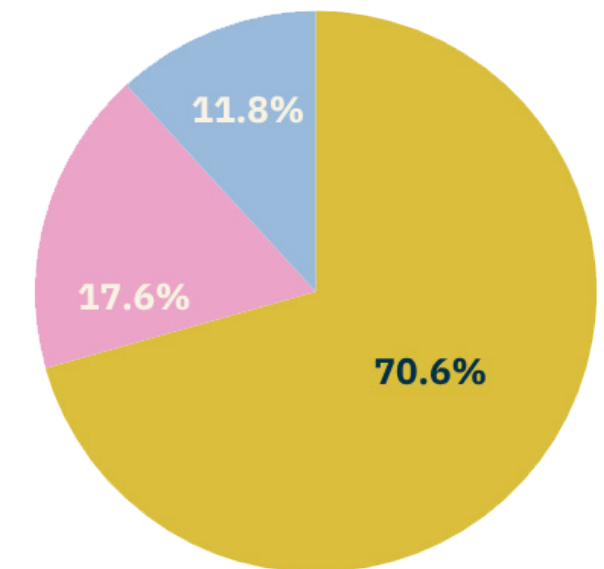
Patirtis

Galiu padėti įrengti lysvę ir pasidalinti sodininkystės patarimais tiek pradedantiems, tiek pažengusiems.

Patirtis

Kadangi užaugau kaime, o mano mama vis dar yra labai aktyvi ir sėkminga sodininkė, turiu didelę patirtį (ir nemokamą konsultantą). Mano vyras yra mokslinis agronomas, todėl jis taip pat gali padėti sodininkystės klausimais.

Nurodykite, kuriai temai priklauso jūsų vykdoma arba planuojama COPE iniciatyva (kuri bus įgyvendinta per artimiausius 2 metus).

- MIESTO BIOLOGINĖ ĮVAIROVĖ**
Bendruomeniniai daržai, laukinės pievos, žalieji stogai, vabzdžių nameliai, miestų bitininkystė.
- ŽIEDINĖ EKONOMIKA: TAISYMAS IR PANAUDOJIMAS IŠ NAUJO**
Dalijimasis, taisymas, pakartotinis panaudojimas, perdirbimas, „repair café“ dirbtuvės.
- MAISTO ATLIEKŲ MAŽINIMAS**
Bendruomenės šaldytuvai, kompostavimas

Patirtis / Įkvėpimas

Nors apie tai jau seniai kalbame ir turime žinių iš savanorių Kopenhagoje, niekada anksčiau nesame kūrę bendruomeninio šaldytuvo. Galime maždaug įsivaizduoti, kur gali kilti iššūkių ir probleminių sričių.

Patirtis

Patirtis įrengiant lysves, ruošiant jas sėjai, efektyviai naudojant mažas lysves, derinant valgomuosius ir vabzdžiams naudingus augalus, stiprinant dirvožemio biologinį aktyvumą.

VIII. Vizija

Ugdyti atsparias, kūrybingas ir tvarias bendruomenes, užtikrinant geresnę prieigą prie bendrų erdvių, išteklių ir maisto, kartu kuriant miesto daržus, įrankių bibliotekas ir bendruomeninių šaldytuvų tinklą.

IX. Pagrindiniai integravimo iššūkiai

Iššūkis	Strateginiai siekiai
Ribotas bendradarbiavimas tarp bendruomenių ir savivaldybės institucijų.	Sukurti oficialius bendradarbiavimo mechanizmus; įsteigti miesto lygmens platformas žinių dalijimuisi ir išteklių telkimui.
Infrastruktūros trūkumai (pvz., vandens prieiga daržams, erdvės „repair café“ dirbtuvėms).	Investuoti į infrastruktūrą, kuri remia bendruomenines iniciatyvas; užtikrinti metinį finansavimą klimato neutralumo veikloms.
Bendruomenės lyderių perdegimas, ribojantis iniciatyvų plėtrą.	Plėtoti gebėjimų stiprinimo ir lyderystės mokymų programas, kad įsitrauktų daugiau dalyvių.
Pasyvus dalyvavimas kai kuriose vietovėse; ribotas gyventojų įsitraukimas.	Didinti informuotumą per edukacines kampanijas, aiškią komunikaciją ir dalyvavimą skatinančias priemones.

X. Dabartinis požiūris į pagrindines URBACT tarpdisciplinines temas

Pagrindinis tikslas – užtikrinti geresnį, labiau struktūruotą ir nuoseklų dialogą su miesto gyventojais bei sustiprinti sprendimų ir politikos formavimą klimato kaitos srityje. Integruoto veiksmų plano siekis – taikyti integruotą požiūrį, kuris derina gyventojų iniciatyvų ir idėjų išklaušymą su miesto poreikiais. Plane pateikiamas modelis, leidžiantis išbandyti ir pilotuoti naujas iniciatyvas, idėjas ir politikos kryptis žaliosios transformacijos srityje prieš jas įgyvendinant viso miesto mastu. Jis taip pat nustato formalizuoto bendradarbiavimo mechanizmus visoms suinteresuotosioms šalims. Tikslas – sukurti formalizuotą miesto vystymo modelį, kuris galėtų būti taikomas bendrame miesto planavimo procese ir taptų standartine praktika.

Integruotas požiūris taip pat apima horizontaliąsias temas, tokias kaip skaitmeninė transformacija, atviri kvietimai finansavimui ir savivaldybės atvirų duomenų panaudojimas. Šie elementai užtikrins, kad bendruomenių inicijuotas veiklas remtų skaidrus finansavimas, atvira prieiga prie informacijos ir skaitmeniniai įrankiai, skirti komunikacijai ir gyventojų įsitraukimui stiprinti.

Vilniaus ULG nariai iš trijų skirtingų bendruomenių lankosi vietos iniciatyvose Pombale.

XI. Vilniui suteikta URBACT Gerosios Praktikos ženklas

Vilnius buvo įvertintas URBACT gerosios praktikos ženklu už iniciatyvą „Bendruomenių įtraukimas į klimato neutralumo veiklas“. Iš 249 paraiškų iš visos Europos šį ženklą pelnė tik 116 praktikų, po griežto nepriklausomų ekspertų ir URBACT komiteto vertinimo.

Šis pripažinimas pabrėžė Vilniaus įsipareigojimą gyventojų inicijuotoms klimato veikloms ir sustiprino miesto matomumą tiek nacionaliniu, tiek Europos lygmeniu. Apdovanotoji praktika buvo pristatyta URBACT miesto festivalyje 2025 m. balandį Vroclave, suteikusi vertingų galimybių užmegzti ryšius, mokytis ir įkvėpti kitus miestus.

XII. COPE ir Vilnius – Žalioji sostinė: kartu kuriame žalesnį miestą

Žaliosios sostinės titulas atkreipė nacionalinį ir Europos dėmesį į gyventojų inicijuotas veiklas – bendruomeninius daržus, įrankių dalijimosi centrus, bendruomenės šaldytuvus – pristatydamas jas kaip įkvėpiančius klimato veiksmų „iš apačios“ pavyzdžius.

2025 m. COPE veiklos tiesiogiai prisidėjo prie Žaliosios sostinės tikslų, įgyvendindamos realius, vietos kontekstu grįstus sprendimus, kurie stiprino biologinę įvairovę mieste, skatino žiedinį išteklių naudojimą ir plėtė bendruomenių įsitraukimą. Šis tarpusavio sustiprinimas sukūrė vertingas sinergijas: COPE suteikė platformą inovatyvioms iniciatyvoms išbandyti, o Žaliosios sostinės statusas padėjo pritraukti partnerystes, finansavimą ir platesnį visuomenės palaikymą.

Kartu jos prisidėjo prie stipresnių bendruomenių gebėjimų kūrimo, žinių mainų skatinimo ir Vilniaus lyderystės tvarios miesto plėtros srityje stiprinimo.

Vietos bendruomenių ir žaliųjų iniciatyvų lyderiai Vilniaus Europos žaliosios sostinės atidarymo renginyje.

MIESTO BIOLOGINĖ ĮVAIROVĖ

- » Miestų bitininkystė: avilių įrengimas bendruomeniniuose daržuose siekiant didinti apdulkinimą, biologinę įvairovę ir aplinkosauginį švietimą.
- » Viešųjų erdvių žalinimas: miesto žaliųjų zonų plėtra sodinant medžius ir gėles, gerinant estetiką ir ekologinę aplinką. Bendruomeninių daržų skatinimas.

MAISTO ŠVAISTYMO MAŽINIMAS

- » Bendruomeninis kompostavimas: maisto atliekų pavertimas kompostu miesto daržams, prisidedant prie atliekų tvarkymo tikslų.
- » Bendruomenės šaldytuvai: viešai prieinamas šaldytuvai, skirtas pertekliniam maistui dalintis, mažinti švaistymą ir padėti tiems, kuriems to reikia.

ŽIEDINĖ EKONOMIKA-
TAISYMAS IR PAKARTOTINIS
NAUDOJIMAS

- » Taisyimo ir dalijimosi kultūra: bendruomenės renginiai, kuriuose galima skolintis ar taisyti buitines daiktus, skatinant pakartotinį naudojimą vietoje išmetimo.
- » Mados ir dėvėtų drabužių kultūra: skatinimas rinktis dėvėtus drabužius per informacines kampanijas, padedant formuoti tvarią ir patrauklią pakartotinio naudojimo kultūrą.

IAP 2 skyrius: Strateginių tikslų apžvalga

Strateginis tikslas 1 – Bendruomeninė daržininkystė: skatinti vietos maisto gamybą ir žaliąsias erdves plečiant miesto žemdirbystę ir bendruomeninį savivaldybės žemės naudojimą.

Intervencijos sritis: miesto žemdirbystė ir bendruomenių įsitraukimas

Konkretūs tikslai:

- Teikti metodines rekomendacijas miesto daržininkystės klausimais, padedant bendruomenėms.
- Sukurti naujas bendruomeninių daržų vietas bendradarbiaujant su vietos gyventojais.
- Didinti visuomenės informuotumą ir stiprinti bendruomenės įgūdžius per kampanijas ir dirbtuves.

Veiksmas	Tipas	Laikotarpis	Numatomas biudžetas	Atsakingas
1. Didinti informuotumą vykdant kampaniją apie miesto žemdirbystės naudą.	Trumpalaikis	2025–2028	€11,000	Savivaldybė bendradarbiaudama su ULG (Asociacija „Idėjų lysvė“; Antakalnio bendruomenės daržas; „Daržas 2123“ bendruomenės daržas)
2. Organizuoti bendruomenių dirbtuves apie tvarios daržininkystės praktikas.	Trumpalaikis	2026	€1000	Savivaldybė bendradarbiaudama su ULG (Asociacija „Idėjų lysvė“; bendruomenės daržai Pilaitėje ir Verkiuose)
3. Atnaujinti miesto daržininkystės gidą, aiškiai apibrėžiant žemės naudojimą, daržų dizainą, bendruomenės įsitraukimą ir įrengimo etapus.	Trumpalaikis	2025	€0	Savivaldybė bendradarbiaudama su ULG (Asociacija „Idėjų lysvė“;)
4. Plėsti bendruomeninius daržus, kviečiant gyventojus siūlyti tinkamas vietas.	Vidutinės trukmės	2026–2028	€0	Savivaldybė bendradarbiaudama su ULG;
5. Stiprinti bendruomenių įsitraukimą integruojant klimato neutralumo veiklas į kasmetinę savivaldybės dalyvaujamojo biudžeto programą „DALYVAUK“.	Ilgalaikis	2026–2030	€50,000	Savivaldybė bendradarbiaudama su ULG ir NVO;
6. „DALYVAUK“ dalyvaujamojo biudžeto programos rėmuose kasmet organizuoti renginius, tokius kaip derliaus šventės ar daržininkystės konkursai, siekiant stiprinti bendruomeniškumą.	Ilgalaikis	2026–2030	€10,000	Savivaldybė bendradarbiaudama su ULG ir NVO;
7. Integruoti miesto daržininkystę į planavimą: įtraukti ją į bendrąjį planą ir rezervuoti dalį savivaldybės žemės bendruomenės daržams.	Long term	2030+	€10,000	Savivaldybė, Aplinkos ministerija, išoriniai ekspertai, ULG, teisininkai / teisės konsultantai.

Strateginis tikslas 2 – Išteklių dalijimasis: skatinti išteklių dalijimąsi ir tvarumą kuriant įrankių bibliotekas seniūnijose.
Intervencijos sritis: bendruomenės ištekliai ir tvarumas

Konkretūs tikslai:

- Įsteigti bendruomenines įrankių bibliotekas seniūnijose.
- Sukurti ir palaikyti bendrą gyventojams prieinamų įrankių inventorių.
- Plėtoti partnerystes ir savanorių tinklą veiklų įgyvendinimui ir palaikymui.

Veiksmas	Tipas	Laikotarpis	Numatomas biudžetas	Atsakingas
1. Didinti savivaldybės informuotumą.	Trumpalaikis	2026–2027	€0	Savivaldybė ir seniūnijos;
2. Peržiūrėti savivaldybės ir bendruomeninių įrankių bibliotekų pavyzdžius ir įtraukti tinkamas praktikas į „DALYVAUK“ dalyvaujamojo biudžeto programos technines įgyvendinimo procedūras.	Trumpalaikis	2026	€0	Savivaldybė bendradarbiaudama su ULG;
3. Nustatyti tinkamas vietas seniūnijose (bendruomenės centruose, seniūnijų patalpose, bibliotekose) įrankių skolinimo punktam.	Vidutinės trukmės	2026–2029	€350	Savivaldybė bendradarbiaudama su ULG ir seniūnijomis;
4. Užmegzti partnerystes su vietos verslais ir rėmėjais, kad būtų sukauptas pradinis įrankių rinkinys; priimti ir bendruomenės dovanojamus naudotus, bet tinkamus įrankius pakartotiniam naudojimui.	Vidutinės trukmės	2026–2028	€3,000	Savivaldybė; seniūnijos; ULG; vietos verslai; savanoriai;
5. Organizuoti dirbtuves, skirtas pristatyti įrankių biblioteką, paaiškinti jos veikimo principą ir suteikti pagrindinių žinių apie įrankių naudojimą bei priežiūrą.	Vidutinės trukmės	2027–2030	€1,500	Savivaldybė; seniūnijos; ULG; vietos verslai; įrankių ekspertai;
6. Sukurti paprastą skolinimo sistemą su aiškiomis taisyklėmis dėl įrankių naudojimo, grąžinimo terminų ir priežiūros.	Ilgalaikis	2026–2030	€1,200	Savivaldybė, seniūnijos, ULG;

Strateginis tikslas 3 – Maisto dalijimasis: mažinti maisto švaistymą ir gerinti prieigą prie nemokamo maisto bendruomenės nariams, sukuriant bendruomeninių šaldytuvų tinklą Vilniuje.
Intervencijos sritis: maisto sauga ir maisto švaistymo mažinimas

Konkretūs tikslai:

- Parengti aiškias bendruomenės šaldytuvų naudojimo gaires.
- Įrengti šaldytuvus miesto seniūnijose, siekiant skatinti maisto dalijimąsi.
- Kurti savanorių tinklą ir partnerystes su verslu šaldytuvų veikimui užtikrinti

Veiksmas	Tipas	Laikotarpis	Numatomas biudžetas	Atsakingas
1. Pradėti informacinę kampaniją apie bendruomenės šaldytuvų programą, akcentuojant maisto saugą, naudojimo taisykles ir maisto švaistymo mažinimo naudą.	Ilgalaikis	2027–2030	€1,600	Savivaldybė ir seniūnijos;
2. Parengti šaldytuvų naudojimo gaires, įskaitant saugos protokolus bei maisto palikimo ir pasiėmimo taisykles, ir aiškiai jas pateikti ant kiekvieno šaldytuvo.	Trumpalaikis	2027	€1,500	Savivaldybė bendradarbiaudama su ULG (“Miesto Laboratorija”)
3. Nustatyti saugias ir lengvai prieinamas vietas kiekvienoje seniūnijoje (pvz., bendruomenės centruose, seniūnijų patalpose ar viešuosiuose pastatuose), kuriose galėtų būti įrengti bendruomenės šaldytuvai.	Vidutinės trukmės	2027–2030	€1,000	Savivaldybė bendradarbiaudama su ULG tinklu ir seniūnijomis, privačiu verslu, mokyklomis ir darželiais;
4. Bendradarbiauti su vietos maisto parduotuviomis ir kepyklomis, kad jos reguliariai papildytų šaldytuvus pertekliniu maistu.	Ilgalaikis	2027<	€1,600	Savivaldybė; seniūnijos; ULG; vietos verslai; savanoriai;

6-asis pagrindinio tinklo susitikimas Vilniuje – bendruomeninio šaldytuvo lankymas Antakalnyje.

IAP 3 skyrius: Strateginių tikslų planavimo detalės

Strateginis tikslas 1 – Bendruomeninė daržininkystė				
Veiksmai	1. Didinti informacijos sklaidą vykdant kampaniją apie miesto daržininkystės naudą;	2. Organizuoti bendruomenės dirbtuves tvarios daržininkystės temomis;	3. Atnaujinti daržininkystės gidą, patikslinant žemės naudojimą, dizainą ir įrengimą;	4. Plėsti bendruomenės daržus, kviečiant gyventojus siūlyti tinkamas vietas.
Veiklos	1. Parengti komunikacijos medžiagą; 2. Parengti ir išplatinti pranešimą spaudai; 3. Vykdyti sklaidą socialiniuose tinkluose; 4. Surengti Miesto daržininkystės forumą;	1. Parengti dirbtuvių turinį; 2. Įtraukti daržininkystės ekspertus ir ULG; 3. Vietinė informacijos sklaida; 4. Surengti dirbtuves Pilaiteje ir Verkiuose;	1. Peržiūrėti esamas gaires; 2. Parengti atnaujintą gairių versiją; 3. Patvirtinti ir paskelbti;	1. Nustatyti atrankos kriterijus ir įrengimo procesą; 2. Parengti ir patvirtinti tvarką; 3. Paskelbti ir komunikuoti gyventojams;
Įgyvendinimo grafikas	1. 2026 m. I–IV ketv. 2. 2026 m. II ketv. – 2028 m. IV ketv. 3. 2026 m. II ketv. – 2028 m. IV ketv. 4. 2025 m. III ketv.	1. 2026 m. I–II ketv. 2. 2026 m. I–III ketv. 3. 2026 m. II–III ketv. 4. 2026 m. II–III ketv.	1. 2025 m. III ketv. 2. 2025 m. III ketv. 3. 2025 m. IV ketv.	1. 2026 m. I ketv. 2. 2026 m. I–II ketv. 3. 2026 m. II ketv. – 2028 m. IV ketv.
Atsakomybės	Savivaldybė (Kraštovaizdžio architektūros ir Komunikacijos padaliniai): įgyvendina 1–3 veiklas ULG / asociacija „Idėjų lysvė“: organizuoja Miesto daržininkystės forumą (veikla Nr. 4)	ULG / asociacija „Idėjų lysvė“ bendradarbiaujant su savivaldybe;	Savivaldybės Kraštovaizdžio architektūros poskyris bendradarbiaujant su ULG;	Savivaldybė bendradarbiaujant su ULG;
Kaštai	Preliminarios išlaidos Bendra suma: €6 950 – €10 450 Grafinis dizainas – €1 000–€1 500 Spauda – €300–€500 Turinio kūrimas – €500–€1 000 Sklaida / reklamos – €200–€500 Miesto daržininkystės forumas – €4 950	Preliminarios išlaidos Bendra suma: €550–€1,000 Sklaida (plakatai, socialiniai tinklai) – €100–€200 Ekspertų honorarai – €200–€500 Medžiagos ir priemonės – €50–€100 Vaisės – €200	Preliminarios išlaidos €0	Preliminarios išlaidos €0

Finansavimas	Horizon Europe (planuojama) – veiklos 1–3; Valstybės biudžetas / NVO veiklos planas 2023–2025 (užtikrinta) – veikla 4;	ULG; Savivaldybės biudžetas; Horizon Europe (planuojama)	Savivaldybės biudžetas; Horizon Europe (planuojama);	Savivaldybės biudžetas; Horizon Europe (planuojama);
Stebėsenos rodikliai	- Išplatintos kampanijos medžiagos skaičius (jrašai, straipsniai ir kt.); - Visuomenės įsitraukimo rodiklis; - Dalyvių skaičius Miesto daržininkystės forume;	- Dalyvių atsiliepimai; - Dalyvių skaičius;	- Atnaujintos gairės paskelbtos; - Išplatintų gairių suinteresuotoms šalims kiekis;	- Gautų gyventojų pasiūlymų dėl bendruomenės daržų vietų skaičius; - Sukurtų naujų bendruomenės daržų skaičius;
Rizikų mažinimas	Mažas visuomenės susidomėjimas Naudoti įvairius komunikacijos kanalus; bendradarbiauti su mokyklomis, nuomonės formuotojais, bendruomenių lyderiais; Turinio rengimo vėlavimai Nustatyti realius terminus; paskirti projekto vadovą medžiagos peržiūrai ir koordinavimui; Nepakankamas finansavimas parengti sumažintos apimties versiją; ieškoti bendrafinansavimo ar nepiniginės paramos. Mažas forumo lankomumas Pradėti komunikaciją anksti; naudoti anonsus / „teaser“ turinį įsitraukimui didinti;	Mažas dalyvių skaičius Plati sklaida; atidaryti ankstyvą registraciją; Ekspertų trūkumas Patvirtinti dalyvavimą iš anksto; turėti atsarginių lektorių; Prastas oras suplanuoti atsarginę vidaus arba palapinės erdvę; Mažas įsitraukimas dirbtuvių metu Naudoti praktines veiklas, interaktyvius elementus ir Q&A sesijas;	Vėlavimai derinimo etape Nustatyti aiškius terminus; paskirti koordinatorių procesui valdyti; Mažas dokumento matomumas Skleisti gaires per savivaldybės ir ULG komunikacijos kanalus bei renginius;	Mažas gyventojų aktyvumas Vykdyti intensyvią komunikaciją; supaprastinti pasiūlymų teikimo procesą; Prasti (netinkami) gyventojų pasiūlymai Pateikti aiškius kriterijus ir pavyzdžius; Trūksta įgyvendinimo pajėgumų Teikti prioritetą įgyvendinamiems objektams; taikyti etapų įgyvendinimo metodą;

Strateginis tikslas 1 – įgyvendinimo grafiko diagrama														
VEIKSMAI	1. Didinti informacijos sklaidą vykdant kampaniją apie miesto daržininkystės naudą;				2. Organizuoti bendruomenės dirbtuves tvarios daržininkystės temomis;				3. Atnaujinti daržininkystės gidą, patikslinant žemės naudojimą, dizainą ir įrengimą;			4. Plėsti bendruomenės daržus, kviečiant gyventojus siūlyti tinkamas vietas.		
	Parengti komunikacijos medžiagą;	Parengti ir išplatinti pranešimą spaudai;	Vykdyti sklaidą socialiniuose tinkluose;	Surengti "Miesto daržininkystės forumą";	Parengti dirbtuvių turinį;	Įtraukti daržininkystės ekspertus ir ULG;	Vietinė informacijos sklaida;	Surengti dirbtuves Pilaitėje ir Verkiuose;	Peržiūrėti esamas gaires;	Parengti atnaujintą gairių versiją;	Patvirtinti ir paskelbti;	Nustatyti atrankos kriterijus ir įrengimo procesą;	Parengti ir patvirtinti tvarką;	Paskelbti ir komunikuoti gyventojams;
2025 m. III ketv.														
2025 m. IV ketv.														
2026 m. I ketv.														
2026 m. II ketv.														
2026 m. III ketv.														
2026 m. IV ketv.														
2027 m. I ketv.														
2027 m. II ketv.														
2027 m. III ketv.														
2027 m. IV ketv.														
2028 m. I ketv.														
2028 m. II ketv.														
2028 m. III ketv.														
2028 m. IV ketv.														

Nuotrauka: L. Petruškė

Nuotrauka: L. Petruškė

Nuotrauka: „Idėjų Lysvė“ archyvas

Nuotrauka: L. Petruškė

1 m² Biojvairovės Sodas (COPE veiksmas)

Tikslinė grupė:
Gyventojai šešiuose Vilniaus rajonuose: Pilaitėje, Šiauriniame Žvėryne, Rasose, Verkiuose, Naujojoje Vilnioje.

Trumpas aprašymas:
2024 m. vasarą skirtingose miesto seniūnijose buvo įrengti šeši 1 m² dydžio biojvairovės ploteliai. Šiuos „sodus po langu“ prižiūri netoliese gyvenantys gyventojai. Juose pasodinti vabzdžiams draugiški daugiamečiai augalai – rudbekijos, ežiuiolės, kraujažolės, šilokai, šalavijai, monardos, katžolės ir levandos.

Tikslas:
Skatinti miesto biojvairovę, didinti ekologinį sąmoningumą mažose erdvėse ir įtraukti gyventojus į praktinę aplinkos priežiūrą.

Suinteresuotosios šalys:
Vietos gyventojai, asociacija „Idėjų lysvė“ (koordinatore), Vilniaus miesto savivaldybė, Beepart kūrybinės dirbtuvės, SODAS 2123 bendruomenė.

Pagrindinės pamokos:
Net ir labai mažas žalias plotas gali skatinti biojvairovę ir stiprinti bendruomeniškumo jausmą. Gyventojų įsitraukimas užtikrina priežiūros tęstinumą, o aiškūs edukaciniai stendai padeda didinti ekologinį sąmoningumą. Savivaldybės palaikymas ir vietos partnerystės buvo esminės sėkmingam projekto įgyvendinimui.

IDĖJŲ LYSVĖ – PILAITĖS BENDRUOMENĖS DARŽAS

Tikslinė grupė:
Jaunimas, šeimos, senjorai, socialiai pažeidžiami gyventojai, Pilaitės rajono bendruomenė.

Trumpas aprašymas:
„Idėjų lysvė“, įkurta 2019 m. šalia „Beepart“ bendruomenės ir kultūros centro, yra „iš apačios“ kylantis savanoriškas miesto daržas. Jis suburia žmones per daržininkystę, savadarbių baldų kūrimą ir kūrybinio viešųjų erdvių formavimo (placemaking) veiklas.

Tikslas:
Kurti įtraukią, aplinkai sąmoningą bendruomenę, aktyvinant viešąsias erdves, skatinant vietos gyventojų įsitraukimą, ekologinį sąmoningumą ir socialinę integraciją.

Suinteresuotosios šalys:
Asociacija „Idėjų lysvė“ (inicijuotoja), Beepart centras, Vilniaus miesto savivaldybė, vietos savanoriai ir bendruomenės grupės.

Pagrindinės pamokos:
Praktinė, kūrybinė daržininkystė stiprina bendruomeniškumą, ugdo minkštuosius įgūdžius (komandinį darbą, atsakomybę, problemų sprendimą) ir tampa lengvai prieinamu įsitraukimo būdu įvairioms grupėms, įskaitant pažeidžiamą jaunimą. Bendradarbiavimas su vietos erdvėmis, tokiomis kaip „Beepart“, yra itin svarbus pasiekiamumui ir veiklų tęstinumui.

Nuotrauka: G. Pauraite

Nuotrauka: G. Pauraite

Ilustracija: L. Petruškė

MIKSTO DARŽININKYSTĖS FORUMAS 2025 (COPE veiksmas)

Tikslinė grupė:

Bendruomenių lyderiai, gyventojai, miesto daržininkai ir savivaldybės atstovai.

Trumpas aprašymas:

Miesto daržininkystės forumas subūrė esamas bendruomeninių daržų iniciatyvas ir gyventojus, norinčius pradėti naujus daržus. Renginyje vyko daržų pristatymai, panelinė diskusija su savivaldybės atstovais, praktinės dirbtuvės, kūrybinės veiklos vaikams, o antroje dalyje – bendra vegetariška paelijos vakarienė.

Tikslas:

Sujungti Vilniaus bendruomeninius daržus, skatinti patirties dalijimąsi, įkvėpti naujas iniciatyvas ir stiprinti daržininkystę kaip socialinio ryšio, edukacijos, bioįvairovės ir tvaraus miesto vystymo priemonę.

Suinteresuotosios šalys:

Bendruomeniniai daržai ir asociacijos: Idėjų lysvė (Pilaitė), Idėjų lysvė (Verkiai), Šiaurinis Žvėrynas, SODAS 2123, „Naujamiestis. Su meile“, Antakalnio daržas, Šilainių sodai, taip pat Vilniaus miesto savivaldybė, Vilniaus miesto parkai, Beepart Pilaitė.

Pagrindinės pamokos:

Miesto daržininkystė stiprina bendruomenes ir gerina gyvenimo kokybę. Aiškesnės savivaldybės gairės ir daržų žemėlapis padėtų kurti naujas iniciatyvas, o partnerystės leidžia mažoms veikloms išaugti į viso miesto judėjimą.

MIESTO DARŽININKYSTĖS GIDAS (COPE veiksmas)

Tikslinė grupė:

Bendruomenių grupės, gyventojai, nevyriausybines organizacijos ir savivaldybės planuotojai.

Trumpas aprašymas:

Praktinis vadovas, padedantis kurti ir prižiūrėti bendruomeninius daržus Vilniuje – nuo vietos paieškos ir finansavimo iki gyventojų įtraukimo ir bendradarbiavimo su savivaldybe.

Tikslas:

Padėti bendruomenėms kurti žalias erdves, kurios stiprina socialinius ryšius ir prisideda prie tvaraus miesto vystymo.

Suinteresuotosios šalys:

Vilniaus miesto savivaldybė, Vilniaus miesto parkai, seniūnijų bendruomenės, asociacija „Idėjų lysvė“.

Pagrindinės pamokos:

Miesto daržininkystė stiprina bendruomenes, skatina bioįvairovę ir geriausiai klesti esant aiškiam savivaldybės palaikymui bei bendradarbiavimui.

Nuotrauka: L. Petruškė

Nuotrauka L. Petruškė

Nuotrauka: Šiaurinio Žvėryno archyvas

Nuotrauka: Šiaurinio Žvėryno archyvas

IDĖJŲ LYSVĖ – VERKIŲ BENDRUOMENĖS DARŽAS (COPE veiksmas)

Tikslinė grupė:

Verkių seniūnijos gyventojai, ypač besidomintys tvaria daržininkyste, bioįvairove ir bendruomenės stiprinimu.

Trumpas aprašymas:

Verkių miesto daržas pradėtas 2024 m. kaip Bendruomenių stiprinimo programos dalis, derinama su COPE prioritetais. Tai nauja bendruomeninė daržininkystės erdvė, suteikianti gyventojams galimybę auginti maistą vietoje, stiprinti tarpusavio ryšius ir prisidėti prie žalesnės miesto aplinkos kūrimo.

Tikslas:

Skatinti klimatui neutralias praktikas per bendruomeninę daržininkystę, remti vietos bioįvairovę ir stiprinti piliečių dalyvavimą tvarios miesto plėtros procesuose.

Suinteresuotosios šalys:

Vietos gyventojai, Vilniaus miesto savivaldybė, Pavilnių ir Verkių regioninio parko direkcija, asociacija „Idėjų lysvė“ (projekto koordinatore).

Pagrindinės pamokos:

Nedidelės daržininkystės erdvės skatina gyventojų įsitraukimą, atsakomybę už aplinką ir bendruomeniškumo jausmą. Savivaldybės palaikymas yra esminis „iš apačios“ kylančioms iniciatyvoms, o bioįvairovės ploteliai padeda didinti visuomenės ekologinį sąmoningumą ir įsitraukimą.

GERVIŲ SODAS, ŽVĖRYNO RAJONAS (COPE veiksmas)

Tikslinė grupė:

Šiaurinio Žvėryno gyventojai, įskaitant šeimas ir paauglius.

Trumpas aprašymas:

„Gervių sodas“ – tai atnaujinta viešojo žalia erdvė Žvėryno rajone. Iniciatyva pradėta 2024 m. pagal Vilniaus savivaldybės Bendruomenių stiprinimo programą, atliepiančią COPE prioritetus. Gyventojai kartu apželdino anksčiau mažai naudotą teritoriją. Dabar joje auga vietiniai augalai, įrengti inkilėliai paukščiams, vabzdžių viešbučiai, bendruomenės meno elementai ir vaikų smėlio dėžė.

Tikslas:

Didinti miesto bioįvairovę, sukurti jaukią bendruomenės susibūrimų erdvę ir skatinti aplinkosauginį sąmoningumą per praktinį dalyvavimą.

Suinteresuotosios šalys:

Miglos gatvės ir Šiaurinio Žvėryno savanoriai, Vilniaus miesto savivaldybė, Žvėryno seniūnija.

Pagrindinės pamokos:

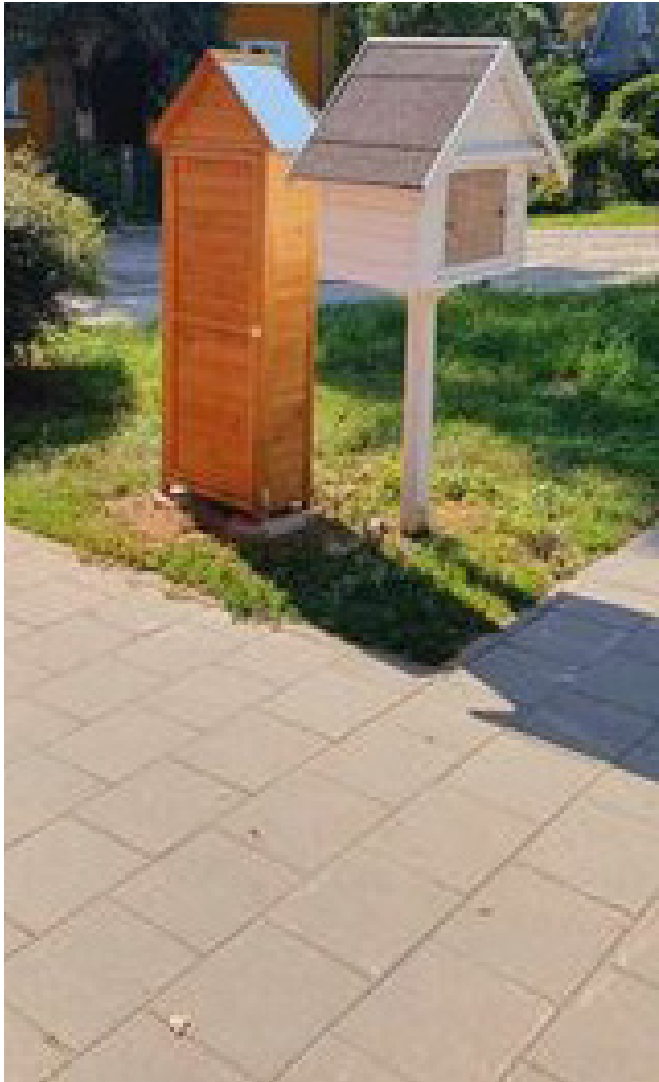
Gyventojų iniciatyva kuriamos žalios erdvės stiprina vietos tapatybę ir bendruomenės ryšius. Ankstyvas jaunimo įtraukimas, aiški komunikacija ir matomi rezultatai – sodinimas, meniniai elementai – didina įsitraukimą. Savivaldybės finansavimas buvo lemiamas, kad idėjos virstų realiais veiksmais.

Strateginis tikslas 2 – Išteklių dalijimasis			
Veiksmai	1. Nustatyti tinkamas vietas seniūnijose (bendruomenės centruose, seniūnijų patalpose, bibliotekose) įrankių skolinimo punktam.	2. Sukurti paprastą skolinimo sistemą su aiškiomis taisyklėmis dėl įrankių naudojimo, grąžinimo terminų ir priežiūros.	3. Peržiūrėti savivaldybės ir bendruomeninių įrankių bibliotekų pavyzdžius ir įtraukti tinkamas praktikas į „DALYVAUK“ dalyvaujamojo biudžeto programos technines įgyvendinimo procedūras.
Veiklos	1. Sudaryti potencialių vietų seniūnijose žemėlapij; 2. Atlikti gyventojų apklausą dėl įrankių poreikio; 3. Ieškoti verslo ir NVO partnerių / rėmėjų; 4. Atrinkti 1–2 pilotines vietas;	1. Parengti įrankių skolinimo proceso principą; 2. Nustatyti naudojimo taisykles; 3. Apmokyti pilotinių vietų seniūnijose atsakingus asmenis;	1. Ištirti įrankių bibliotekų modelius; 2. Atrinkti 3–5 geruosius pavyzdžius; 3. Apibendrinti pagrindines pamokas;
Įgyvendinimo grafikas	1. 2026 m. I–IV ketv. 2. 2027 m. I–II ketv. 3. 2027 m. III ketv. – 2028 m. IV ketv. 4. 2029 m. I–III ketv.	1. 2027 m. II ketv. – 2028 m. II ketv. 2. 2027 m. II ketv. – 2029 m. I ketv. 3. 2027 m. II ketv. – 2030 m. IV ketv.	1. 2026 m. II–III ketv. 2. 2026 m. II–III ketv. 3. 2026 m. IV ketv. – 2027 m. II ketv.
Atsakomybės	Savivaldybė bendradarbiaujant su ULG tinklu ir seniūnijomis; Privatus sektorius;	Savivaldybė ir seniūnijos; ULG;	Savivaldybė;
Kaštai	Preliminarios išlaidos Bendra suma: €200–€350 Susitikimai su suinteresuotomis šalimis ir vietų apžiūros – €100–€200 Rėmėjų / partnerių komunikacinė medžiaga – €100–€150	Preliminarios išlaidos Bendra suma: €500–€1,200 Skolinimo sistemos ir taisyklių rengimas – €200–€300 Spausdinimas ir medžiagos – €100–€200 Mokymai – €200–€600	Preliminarios išlaidos Bendra suma: €300–€400 Tyrimas, pavyzdžių atranka ir santraukos parengimas – €300–€400
Finansavimas	Savivaldybės biudžetas – koordinavimas, apklausa, komunikacinė medžiaga; Privataus sektoriaus rėmimas – įrankių / įrangos parduotuvės, vietos verslai (nepiniginė parama arba finansinė parama); COPE tinklas (nepiniginė parama) – erdvės, darbuotojų laikas, komunikacija; Horizon Europe (planuojama);	Savivaldybės biudžetas – sistemos sukūrimas, medžiagos, mokymai; Seniūnijos (nepiniginė parama) – darbuotojų laikas, mokymų vieta, koordinavimas; Horizon Europe (planuojama);	Savivaldybės biudžetas; Horizon Europe (planuojama);

Stebėsenos rodikliai	- Įvertintų vietų skaičius; - Įrankių poreikio apklausą užpildžiusių gyventojų skaičius; - Užmegztų partneriščių ar rėmimų skaičius;	- Parengtas įrankių skolinimo sistemos ir taisyklių dokumentas; - Naudotojų atsiliepimai apie sistemos aiškumą ir patogumą; - Fiksuojami skolinimų ir grąžinimų įrašai;	Parengtų ir aprašytų gerųjų pavyzdžių skaičius;
Rizikų mažinimas	Mažas apklausos atsakymų skaičius Skleisti informaciją per COPE tinklą, seniūnijas ir socialinius tinklus; apklausą padaryti kuo paprastesnę; Nedaug tinkamų vietų Taikyti aiškius atrankos kriterijus; apsvarstyti dalijimosi / mobilių sprendimų galimybes; Remėjų stoka Parengti stiprų pristatymą; kreiptis į kuo daugiau verslų ir partnerių;	Neaišrios taisyklės Parengti paprastas, vizualias gaires; išbandyti su naudotojais; Mažas įsitraukimas pilotiniame projekte Įtraukti seniūnijas ankstyvame etape; paskirti atsakingą koordinatorių; Įrankių praradimas ar sugadinimas Suteikti priežiūros rekomendacijas; registruoti visus skolinimus ir grąžinimus;	Nedaug tinkamų gerųjų pavyzdžių Plėsti paiešką; naudoti COPE ir partnerių tinklus; Mažas vietos konteksto atitikimas Rinktis įvairius pavyzdžius; pritaikyti praktikas vietinėms sąlygoms; Rezultatų nepanaudojimas tolesniame planavime Aiškiai pristatyti išvadas; susieti jas su vietos planavimo procesais;

Nuotraukos: Šiaurinio Žvėryno archyvas

Strateginis tikslas 2 – įgyvendinimo grafiko diagrama

VEIKSMAI	1. Nustatyti tinkamas vietas seniūnijose (bendruomenės centruose, seniūnijų patalpose, bibliotekose) įrankių skolinimo punkтам.				2. Sukurti paprastą skolinimo sistemą su aiškiomis taisyklėmis dėl įrankių naudojimo, grąžinimo terminų ir priežiūros.			3. Peržiūrėti savivaldybės ir bendruomeninių įrankių bibliotekų pavyzdžius ir įtraukti tinkamas praktikas į „DALYVAUK“ dalyvaujamojo biudžeto programos technines įgyvendinimo procedūras.		
	Sudaryti potencialių vietų seniūnijose žemėlapių;	Atlikti gyventojų apklausą dėl įrankių poreikio;	Ieškoti verslo ir NVO partnerių / rėmėjų;	Atrinkti 1–2 pilotines vietas;	Parengti įrankių skolinimo proceso principą;	Nustatyti naudojimo taisykles;	Apmokyti pilotinių vietų seniūnijose atsakingus asmenis;	Ištirti įrankių bibliotekų modelius;	Atrinkti 3–5 geruosius pavyzdžius;	Apibendrinti pagrindines pamokas;
2026 m. I ketv.										
2026 m. II ketv.										
2026 m. III ketv.										
2026 m. IV ketv.										
2027 m. I ketv.										
2027 m. II ketv.										
2027 m. III ketv.										
2027 m. IV ketv.										
2028 m. I ketv.										
2028 m. II ketv.										
2028 m. III ketv.										
2028 m. IV ketv.										
2029 m. I ketv.										
2029 m. II ketv.										
2029 m. III ketv.										
2029 m. IV ketv.										
2030 m. I ketv.										
2030 m. II ketv.										
2030 m. III ketv.										
2030 m. IV ketv.										

Nuotrauka: VŠĮ Supa Ūkas archyvas

Nuotrauka: V. Ribokaitė

Nuotrauka: V. Ribokaitė

KNYGŲ IR ŽAISLŲ NAMELIS (COPE veiksmas)

Tikslinė grupė:
Markučių ir Paupio gyventojai, ypač šeimos su vaikais.

Trumpas aprašymas:
Iniciatyva prasidėjo nuo bendruomenės mainų renginio ir mažos, rankų darbo knygų ir žaislų dalijimosi stotelės atidarymo. Pikniko stiliaus susibūrimo metu kaimynai keitėsi knygomis ir žaislais, bendravo ir dalinosi užkandžiais. Nuolatinio dalijimosi taško idėją padėjo įgyvendinti „Vijoklis“ – vietos amatininkas, kuris iš panaudotų medžiagų kuria naujus daiktus.

Tikslas:
Skatinti dalijimosi kultūrą, tvarumą ir socialinius ryšius, sudarant sąlygas nuolatiniam knygų ir žaislų apsikeitimui bendruomenėje.

Suinteresuotosios šalys:
VŠĮ „Supa Ūkas“, vietos gyventojai, bendruomenės savanoriai ir „Vijoklis“ (dizaineris ir dalijimosi namelio kūrėjas).

Pagrindinės pamokos:
Mažos, gyventojų inicijuotos veiklos gali tapti prasmingomis tradicijomis, stiprinti kaimynystės ryšius ir skatinti žiedinį, rūpestingą gyvenimo būdą. Bendra kūryba ir neformalus susitikimai stiprina bendruomenės įsitraukimą ir savininkiškumo jausmą.

KAIMYNŲ BLUSTURGIS, „MIESTO LABORATORIJA“

Tikslinė grupė:
Antakalnio gyventojai (visos amžiaus grupės), įskaitant šeimas ir vaikus..

Trumpas aprašymas:
Nuo 2016 m. „Miesto laboratorija“ – svarbi COPE ULG narė – kasmet organizuoja kaimynų blusturgį. Gyventojai čia renka parduoti, mainyti ar tiesiog atiduoti panaudotus drabužius, žaislus, baldus ir kitus daiktus. Nedidelis simbolinis mokestis užtikrina prieinamą dalyvavimą, o speciali vaikų zona kviečia mažuosius kaimynus.

Tikslas:
Stiprinti bendruomenės ryšius per žiedinio naudojimo principus, mažinti atliekų kiekį pakartotinai panaudojant daiktus ir skatinti dalijimosi kultūrą kaimynystėje.

Suinteresuotosios šalys:
„Miesto laboratorija“, vietos gyventojai, šeimos.

Pagrindinės pamokos:
Tokios vietinės, „iš apačios“ kylančios iniciatyvos, kaip mainų turgeliai, aktyvina viešąsias erdves, įtraukia įvairias bendruomenės grupes ir skatina aplinkai palankų elgesį. Lengvai prieinami, neformalus susibūrimai stiprina pasitikėjimą ir skatina ilgalaikį pilietinį įsitraukimą.

Strateginis tikslas 3 – Maisto dalijimasis			
Veiksmai	1. Nustatyti saugias ir lengvai prieinamas vietas kiekvienoje seniūnijoje (pvz., bendruomenės centruose, seniūnijų patalpose ar viešuosiuose pastatuose), kuriose galėtų būti įrengti bendruomenės šaldytuvai.	2. Parengti šaldytuvų naudojimo gaires, įskaitant saugos protokolus bei maisto palikimo ir pasiėmimo taisykles, ir aiškiai jas pateikti ant kiekvieno šaldytuvo.	3. Pradėti informacinę kampaniją apie bendruomenės šaldytuvų programą, akcentuojant maisto saugą, naudojimo taisykles ir maisto švaistymo mažinimo naudą.
Veiklos	1. Konsultuotis su ULG dėl bendruomenės šaldytuvų vietų; 2. Parengti aiškias įrengimo gaires; 3. Paskelbti kvietimą potencialiems šaldytuvų steigėjams;	1. Konsultuotis su esamais bendruomenės šaldytuvų steigėjais; 2. Parengti naudojimo gaires (higiena, taisyklės, dizainas, priežiūra); 3. Peržiūrėti gaires kartu su ULG ir šaldytuvų steigėjais; 4. Parengti ir paskelbti lengvai suprantamą gairių versiją internete;	1. Parengti kampanijos žinutes (nauda, maisto švaistymo mažinimas); 2. Sukurti aiškią ir draugišką vizualinę medžiagą; 3. Skleisti informaciją per savivaldybės, ULG ir vietos kanalus; 4. Įtraukti NVO, mokyklas ir bendruomenės centrus;
Įgyvendinimo grafikas	1. 2026 m. IV ketv. – 2027 m. IV ketv. 2. 2027 m. IV ketv. – 2028 m. II ketv. 3. 2028 m. III ketv. – 2029 m. IV ketv.	1. 2026 m. II ketv. – 2027 m. I ketv. 2. 2027 m. I–II ketv. 3. 2027 m. III–IV ketv. 4. 2028 m. I–II ketv.	1. 2027 m. I–IV ketv. 2. 2027 m. III ketv. – 2028 m. I ketv. 3. 2027 m. II ketv. – 2029 m. IV ketv. 4. 2027 m. IV ketv. – 2029 m. IV ketv.
Atsakomybės	Savivaldybė bendradarbiaujant su ULG; Seniūnijos, bendruomenių centrai, NVO partneriai, privatus sektorius;	Savivaldybė bendradarbiaujant su ULG;	Savivaldybė – planavimas, turinio rengimas, sklaida; ULG – žinučių rengimo palaikymas, pritaikymas bendruomenėms, sklaida soc. tinkluose; Seniūnijos / bendruomenės centrai – medžiagos platinimas, gyventojų įtraukimas; NVO / vietos iniciatyvos – komunikacija, istorijų pasakojimas, vietos sklaida;
Kaštai	Preliminarios išlaidos Bendra suma: €600–€1,000 Stakeholder consultation – €0 (staff time) Guideline development – €200–€300 Design & promotion – €300–€500 Dissemination & follow-up – €100–€200	Preliminarios išlaidos Bendra suma: €800–€1,500 Konsultacijos su šaldytuvų steigėjais – €0 Gairių rengimas – €200–€300 Sandėliuko / konstrukcijos prototipo dizaino vadovas – €300–€600 Lengvai suprantamos gairių versijos dizainas – €300–€600	Preliminarios išlaidos Bendra suma: €850–€1,600 Turinio rengimas – €200–€400 Grafinis dizainas – €300–€500 Spausdinimas – €150–€300 Sklaida / reklama – €200–€400

Finansavimas	Savivaldybės biudžetas – koordinavimas, konsultacijos, gairių rengimas; Horizon Europe – įgyvendinimas ir įranga (planuojamas finansavimo šaltinis) Vietos verslo rėmimas – šaldytuvų dovanojimas, įrengimas, priežiūra; NVO partnerystės (pvz., Maisto bankas, tvarumo NVO) – nepiniginė parama, bendrafinansavimas, veiklos vykdymas;	Savivaldybės biudžetas; Horizon Europe (planuojama); ULG nepiniginis indėlis;	Horizon Europe (planuojama) – turinys, dizainas, spausdinimas, sklaida ir kampanijos matomumas; ULG ir bendruomenių partneriai (nepiniginė parama) – medžiagos platinimas ir gyventojų pasiekimas; NVO – istorijų pasakojimas, socialinių tinklų reklamos palaikymas, spausdinimo parama;
Stebėsenos rodikliai	- Bendruomenių, išreišusių susidomėjimą, skaičius; - Atrinktų ir patvirtintų pilotinių vietų skaičius; - Parengtos ir paskelbtos veiklos gairės;	- Parengtos ir ULG bei šaldytuvų steigėjų patvirtintos gairės; - Atsisiuntimų arba pasidalinimų skaičius internetinėje versijoje;	- Socialinių tinklų pasiekiamumas ir įsitraukimo rodikliai; - Parengtų komunikacinių priemonių skaičius (skrajutės, plakatai, įrašai);
Rizikų mažinimas	Nėra norinčių tapti šaldytuvų steigėjais Anksti įtraukti seniūnijas; aiškiai pristatyti naudą; Mažas bendruomenių susidomėjimas Viešinti per COPE ir savivaldybės kanalus; organizuoti informacinius susitikimus; Teisiniai ir reguliaciniai klausimai Įtraukti savivaldybės padalinius; užtikrinti saugos reikalavimų laikymąsi;	Per sudėtingos gairės Testuoti su šaldytuvų steigėjais ir ULG; supaprastinti ir papildyti vizualinėmis priemonėmis Mažas matomumas Įpareigoti skelbti gaires fizinėje vietoje (prie šaldytuvo);	Mažas matomumas Naudoti įvairius komunikacijos kanalus; taikyti tikslinę reklamą; Nesuprantamas turinys Dalintis aiškiomis, vizualiomis žinutėmis su pavyzdžiais; Mažas gyventojų įsitraukimas Įtraukti bendruomenės lyderius; dalintis tikromis vartotojų istorijomis;

Bendruomenės šaldytuvai Kopenhagoje
Nuotrauka: L. Petruškė

Bendruomenės šaldytuvai Reikjavike (1-2)
Nuotrauka: L. Petruškė

Strateginis tikslas 3 – įgyvendinimo grafiko diagrama												
VEIKSMAI	1. Nustatyti saugias ir lengvai prieinamas vietas kiekvienoje seniūnijoje (pvz., bendruomenės centruose, seniūnijų patalpose ar viešuosiuose pastatuose), kuriose galėtų būti įrengti bendruomenės šaldytuvai.			2. Parengti šaldytuvų naudojimo gaires, įskaitant saugos protokolus bei maisto palikimo ir pasiėmimo taisykles, ir aiškiai jas pateikti ant kiekvieno šaldytuvo.			3. Pradėti informacinę kampaniją apie bendruomenės šaldytuvų programą, akcentuojant maisto saugą, naudojimo taisykles ir maisto švaistymo mažinimo naudą.					
	Konsultuotis su ULG dėl bendruomenės šaldytuvų vietų;	Parengti aiškias įrengimo gaires;	Paskelbti kvietimą potencialiems šaldytuvų steigėjams;	Konsultuotis su esamais bendruomenės šaldytuvų steigėjais;	Parengti naudojimo gaires (higiena, taisyklės, dizainas, priežiūra);	Peržiūrėti gaires kartu su ULG ir šaldytuvų steigėjais;	Parengti ir paskelbti lengvai suprantamą gairių versiją internete;	Parengti kampanijos žinutes (nauda, maisto švaistymo mažinimas);	Sukurti aiškią ir draugišką vizualinę medžiagą;	Skleisti informaciją per savivaldybės, ULG ir vietos kanalus;	Įtraukti NVO, mokyklas ir bendruomenės centrus;	
2026 m. II ketv.												
2026 m. III ketv.												
2026 m. IV ketv.												
2027 m. I ketv.												
2027 m. II ketv.												
2027 m. III ketv.												
2027 m. IV ketv.												
2028 m. I ketv.												
2028 m. II ketv.												
2028 m. III ketv.												
2028 m. IV ketv.												
2029 m. I ketv.												
2029 m. II ketv.												
2029 m. III ketv.												
2029 m. IV ketv.												

Nuotrauka : Bendruomenės šaldytuvo Sapiegu parke archyvas

Nuotrauka: R. Danisevičius

Nuotraukos : Bendruomenės šaldytuvo Sapiegu parke archyvas

BENDRUOMENĖS ŠALDYTUVAS MAISTO ŠVAISTYmui MAŽINTI (COPE veiksmas)

Tikslinė grupė:
Vietos gyventojai, mažas pajamas gaunantys asmenys, kavinės, kepyklėlės, restoranai ir maisto parduotuvės.

Trumpas aprašymas:
Bendruomenės šaldytuvai – tai maisto dalijimosi stotelė, kurioje gyventojai, restoranai ir parduotuvės gali palikti maisto perteklių. Įkvėptas Kopenhagos ir Helsinkio pavyzdžių, šis projektas Antakalnyje siekia mažinti maisto švaistymą ir skatinti bendruomenėje veikiančią maisto perskirstymo kultūrą.

Tikslas:
Mažinti maisto švaistymą, skatinti atsakingą maisto dalijimąsi ir suteikti pagalbą tiems, kuriems jos reikia.

Suinteresuotosios šalys:
Antakalnio bendruomenė, Vilniaus miesto savivaldybė, Antakalnio seniūnijos savanoriai, vietos verslai.

Pagrindinės pamokos:
Net ir nedidelė iniciatyva, kaip bendruomenės šaldytuvai, gali reikšmingai prisidėti prie maisto švaistymo mažinimo ir kurti pasitikėjimą bei solidarumą kaimynystėje. Projektui svarbus buvo savivaldybės palaikymas ir aktyvus savanorių įsitraukimas. Kaip pirmasis tokio tipo projektas Lietuvoje, jis paskatino ir platesnes diskusijas apie maisto tvarumą.

IAP 4 Skyrius: Įgyvendinimo sistema

XIV. IAP Koordinavimas ir valdymas

Už IAP koordinavimą ir įgyvendinimą bus atsakinga Vilniaus miesto savivaldybė – Kraštovaizdžio architektūros poskyris kartu su „Neutraliu Klimatui Vilniumi“, bendradarbiaujant su vietos bendruomenių grupėmis (ULG). Seniūnijos atliks tiesioginį vaidmenį pilotuojant ir įgyvendinant bendruomeninio lygmens veiklas, tokias kaip įrankių bibliotekos ar bendruomenės šaldytuvai. Įgyvendinimo priežiūrai bus sudaryta darbo grupė, kurią sudarys savivaldybės atstovai, seniūnijų vadovai, bendruomenių (ULG) delegatai ir NVO partneriai. Darbo grupė rinksis bent du kartus per metus, siekdama įvertinti pažangą, aptarti iššūkius ir, prireikus, koreguoti veiksmus.

XV. Nuolatinis suinteresuotųjų šalių įtraukimas

ULG išliks aktyvi viso įgyvendinimo laikotarpiu. Ši grupė ir toliau jungs bendruomenes, NVO, verslus ir savivaldybės padalinius. Įsitraukimas bus užtikrinamas per ketvirtinius koordinacinius susitikimus, metinius Miesto daržininkystės forumus ir temines dirbtuves su vietos partneriais. Bendruomenės savanoriai ir seniūnijų darbuotojai atliks pagrindinį vaidmenį, užtikrindami veiklų įgyvendinimą kaimyninių lygmeniu.

XVI. Finansavimo strategija

Veiklų įgyvendinimas remiasi įvairiais finansavimo šaltiniais:

- Savivaldybės biudžetas – koordinavimui, gairėms, infrastruktūrai ir komunikacijai.
- Horizon Europe projektas (tikimasi kaip būsimo finansavimo šaltinio) – turinio kūrimui, pilotinėms veikloms ir matomumui bendrafinansuoti.
- Privataus sektoriaus rėmimas ir nepiniginė parama – pvz., įrankių dovanojimas, šaldytuvų priežiūra.
- COPE tinklo indėlis – darbuotojų laikas, komunikacija ir žinių mainai.

XVII. Bendras veiklų įgyvendinimo grafikas

Veiklų įgyvendinimas apima 2025–2030 m. laikotarpį.

- Trumpalaikis (2025–2026): Informavimo kampanijos, atnaujintos gairės, pilotiniai daržai ir pirmasis bendruomenės šaldytuvas.
- Vidutinis laikotarpis (2026–2028): Mokymai, tinklų plėtra, veiklų diegimas keliose seniūnijose.

6-asis pagrindinio tinklo susitikimas Vilniuje
Nuotrauka: L. Petruškė

4-asis pagrindinio tinklo susitikimas Pombale
Nuotrauka: L. Petruškė

5-asis pagrindinio tinklo susitikimas Sen Kventine
Nuotrauka: L. Petruškė

- Ilgalaikis (2028–2030): Bendruomeninių veiklų integravimas į miesto bendrąjį planavimą, nuolatinis bendruomeninių daržų teritorijų įteisinimas bei ilgalaikis bendruomenės šaldytuvų ir įrankių bibliotekų veiklos užtikrinimas.

Iliustracinė Ganto diagrama pateikiama 32–33 puslapiuose, kurioje matyti detalus veiklų išdėstymas pagal etapus.

XVII. Pagrindinės rizikos:

- Mažas bendruomenės įsitraukimas – intensyvi komunikacija, paskatos, bendradarbiavimas su mokyklomis ir NVO.
- Finansavimo trūkumas – etapas įgyvendinimas, alternatyvūs finansavimo šaltiniai, prireikus – mažesnės apimties veiklų versijos.
- Teisiniai ir žemės klausimai (daržų steigimas) – ankstyvos konsultacijos su teisininkais, aiškos ir skaidrios procedūros.
- Savanorių perdegimas – lyderystės pasidalijimas, mokymai, aktyvių bendruomenės narių įvertinimas.
- Įgyvendintų veiklų iššūkiai (pvz., vandalizmas, šaldytuvų priežiūra) – reguliarus stebėjimas, bendradarbiavimas su vietos verslais, aiškos naudojimo taisyklės.

XIX. Stebėsena ir ataskaitų teikimas

Progresas bus stebimas pagal veiklų ir strateginius rodiklius:

- Sukurtų bendruomenės daržų, įrankių bibliotekų ir šaldytuvų skaičius.
- Dalyvavimo mokymuose ir forumuose rodikliai.
- Perteklinio maisto pasidalijimo, atliekų sumažėjimo ir skolintų įrankių kiekiai.
- Suinteresuotųjų šalių pasitenkinimas (apklausos).

Veiklų įgyvendinimo progreso ataskaitos bus rengiamos kasmet, koordinuojant Savivaldybei ir bendruomenių atstovų grupei (ULG). Rezultatai bus viešai skelbiami per savivaldybės ir bendruomenių komunikacijos kanalus.

6-asis pagrindinio tinklo susitikimas Vilniuje. Nuotrauka: Vilniaus miesto savivaldybė

Bendra veiklų įgyvendinimo grafiko diagrama

VEIKSMAI	Strateginis tikslas 1												Strateginis tikslas 2								Strateginis tikslas 3																		
	1. Didinti informacijos sklaidą vykdant kampaniją apie miesto daržininkystės naudą;				2. Organizuoti bendruomenės dirbtuves tvarios daržininkystės temomis;				3. Atnaujinti daržininkystės gidą, patikslinant žemės naudojimą, dizainą ir įrengimą;				4. Plėsti bendruomenės daržus, kviečiant gyventojus siūlyti tinkamas vietas..				1. Nustatyti tinkamas vietas seniūnijose (bendruomenės centruose, seniūnijų patalpose, bibliotekose) įrankių skolinimo punktam.				2. Sukurti paprastą skolinimo sistemą su aiškiomis taisyklėmis dėl įrankių naudojimo, grąžinimo terminų ir priežiūros.				3. Peržiūrėti savivaldybės ir bendruomeninių įrankių bibliotekų pavyzdžius ir įtraukti tinkamas praktikas į „DALYVAUK“ dalyvaujamojo biudžeto programos technines įgyvendinimo procedūras.				1. Nustatyti saugias ir lengvai prieinamas vietas kiekvienoje seniūnijoje (pvz., bendruomenės centruose, seniūnijų patalpose ar viešuosiuose pastatuose), kuriose galėtų būti įrengti bendruomenės šaldytuvai.				2. Parengti šaldytuvų naudojimo gaires, įskaitant saugos protokolus bei maisto palikimo ir pasiėmimo taisykles, ir aiškiai jas pateikti ant kiekvieno šaldytuvo.				3. Pradėti informacinę kampaniją apie bendruomenės šaldytuvų programą, akcentuojant maisto saugą, naudojimo taisykles ir maisto švaistymo mažinimo naudą.		
	Parengti komunikacijos medžiagą;	Parengti ir išplatinti pranešimą spaudai;	Vykdyti sklaidą socialiniuose tinkluose;	Surengti "Miesto daržininkystės forumą";	Parengti dirbtuvių turinį;	Įtraukti daržininkystės ekspertus ir ULG;	Vietinė informacijos sklaida;	Surengti dirbtuves Pilaiteje ir Verkiuose;	Peržiūrėti esamas gaires;	Parengti atnaujintą gairių versiją;	Patvirtinti ir paskelbti;	Nustatyti atrankos kriterijus ir įrengimo procesą;	Parengti ir patvirtinti tvarką;	Paskelbti ir komunikuoti gyventojams;	Sudaryti potencialių vietų seniūnijose žemėlapią;	Atlikti gyventojų apklausą dėl įrankių poreikio;	Ieškoti verslo ir NVO partnerių / rėmėjų;	Atrinkti 1–2 pilotines vietas;	Parengti įrankių skolinimo proceso principą;	Nustatyti naudojimo taisykles;	Apmokyti pilotinių vietų seniūnijose atsakingus asmenis;	Ištirti įrankių bibliotekų modelius;	Atrinkti 3–5 geruosius pavyzdžius;	Apibendrinti pagrindines pamokas;	Konsultuotis su ULG dėl bendruomenės šaldytuvų vietų;	Parengti aiškias įrengimo gaires;	Paskelbti kvietimą potencialiems šaldytuvų steigėjams;	Konsultuotis su esamais bendruomenės šaldytuvų steigėjais;	Parengti naudojimo gaires (higiena, taisyklės, dizainas, priežiūra);	Peržiūrėti gaires kartu su ULG ir šaldytuvų steigėjais;	Parengti ir paskelbti lengvai suprantamą gairių versiją internete;	Parengti kampanijos žinutes (nauda, maisto švaistymo mažinimas);	Sukurti aiškią ir draugišką vizualinę medžiagą;	Skleisti informaciją per savivaldybės, ULG ir vietos kanalus;	Įtraukti NVO, mokyklas ir bendruomenės centrus;				
2025 m. III ketv.																																							
2025 m. IV ketv.																																							
2026 m. I ketv.																																							
2026 m. II ketv.																																							
2026 m. III ketv.																																							
2026 m. IV ketv.																																							
2027 m. I ketv.																																							
2027 m. II ketv.																																							
2027 m. III ketv.																																							
2027 m. IV ketv.																																							
2028 m. I ketv.																																							
2028 m. II ketv.																																							
2028 m. III ketv.																																							
2028 m. IV ketv.																																							
2029 m. I ketv.																																							
2029 m. II ketv.																																							
2029 m. III ketv.																																							
2029 m. IV ketv.																																							
2030 m. I ketv.																																							
2030 m. II ketv.																																							
2030 m. III ketv.																																							
2030 m. IV ketv.																																							